

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 441/2025-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **INFORAMA a. s.**, Mlynské Nivy 54, Bratislava, IČO 35 729 864, zastúpenej advokátom JUDr. Ľubomírom Schweighoferom, Šafárikovo námestie 2, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cob/169/2020 a jeho rozsudku č. k. 4Cob/169/2020-606 z 5. mája 2022 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1Obdo/63/2023 a jeho uzneseníu sp. zn. 1Obdo/63/2023 zo 16. decembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cob/169/2020 a jeho rozsudkom č. k. 4Cob/169/2020-606 z 5. mája 2022 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1Obdo/63/2023 a jeho uznesením sp. zn. 1Obdo/63/2023 zo 16. decembra 2024. Navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že žalobou doručенou bývalému Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) 3. decembra 2015 sa obchodná spoločnosť AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, IČO 47 237 767, ktorej predmetom podnikania je

poskytovanie právnych služieb [(ďalej aj „AK MS s. r. o.“ alebo „žalobkyňa“), od 1. marca 2025 v likvidácii], domáhala vydania rozhodnutia, ktorým by uložil sťažovateľke (žalovanej) povinnosť zaplatiť žalobkyni 48 000 eur s príslušenstvom za poskytnutie právnych služieb podľa zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzavretej 8. apríla 2015, ktorej predmetom bolo zastúpenie sťažovateľky (klientky) v právnej veci usporiadania právnych vzťahov ku konkrétne špecifikovaným nehnuteľnostiam – pozemkom nachádzajúcim sa v katastrálnom území [REDACTED] vo vlastníctve hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava (ďalej len „hlavné mesto Bratislava“), zastavaným stavbou druhovo označenou ako budova zdravotníckeho a sociálneho zariadenia vo vlastníctve sťažovateľky, ktorú sťažovateľka (kupujúca) nadobudla na základe kúpnej zmluvy uzavretej s Bratislavským samosprávnym krajom (predávajúcim) 29. septembra 2005, ktorej vklad do katastra nehnuteľností následne povolil príslušný orgán verejnej správy. Dôvodom uzavretia zmluvy o poskytovaní právnych služieb bola skutočnosť, že hlavné mesto Bratislava si u sťažovateľky uplatnilo nárok na náhradu za užívanie týchto pozemkov v podobe bezdôvodného obohatenia, resp. nárok na jednorazovú odplatu za zriadenie vecného bremena k nehnuteľnostiam. Keďže sťažovateľka odmietla hlavnému mestu Bratislava dobrovoľne plniť, 9. septembra 2014 hlavné mesto Bratislava podalo okresnému súdu žalobu, ktorou sa od sťažovateľky domáhalo zaplata 606 774,15 eur s príslušenstvom; uvedené konanie bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 7C/248/2014 a sťažovateľku v ňom zastupoval advokát JUDr. Ľubomír Schweighofer (nie JUDr. Miloslav Šimkovič, konateľ AK MS s. r. o.).

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7C/248/2014 z 1. marca 2017 (nenapadnutým opravným prostriedkom) žalobu hlavného mesta Bratislava proti sťažovateľke zamietol ako nedôvodnú s poukazom na právnu úpravu práv k pozemku podľa § 23 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov účinného od 1. septembra 1993 (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) a právnu úpravu premlčania podľa § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že vecné bremeno bolo do katastra nehnuteľností zapísané až v roku 2015, pričom nešlo o vklad vecného bremena, ktorý by mal konštitutívny charakter, ale iba o záznam práva, ktoré vzniklo na základe zákona (HYPERLINK "<https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/>").

4. Okresný súd (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 24Cb/308/2015-406 z 22. júna 2020 žalobu AK MS s. r. o. proti sťažovateľke zamietol ako nedôvodnú. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z uznesenia krajského súdu č. k. 4Cob/88/2018-208 z 20. júna 2019, ktorým zrušil (v poradí prvý) rozsudok okresného súdu č. k. 24Cb/308/2015-168 z 1. decembra 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že dostatočným spôsobom neprihliadol a nevysporiadal sa s argumentáciou sťažovateľky, že k usporiadaniu právnych vzťahov k uvedeným pozemkom nedošlo činnosťou žalobkyne, ale podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, ktorý ustanovuje, že ak vlastníkom domu nie je vlastníkom pozemku, vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré sa zapíše do katastra nehnuteľností, a teda že zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností nie je výsledkom právnej pomoci a služieb, ktoré žalobkyňa poskytla sťažovateľke v zmysle zmluvy o poskytovaní právnych služieb. Okresný súd po doplnení dokazovania konštatoval, že zmluva o poskytovaní právnych služieb je mandátnou zmluvou, pričom žalobkyňa po oboznámení sa s predmetnou vecou (po doručení všetkých listín a podkladov) bola povinná postupovať s odbornou starostlivosťou a keď zistila, že právne vzťahy k predmetnému pozemku boli vysporiadané zákonom o vlastníctve bytov (§ 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov), bola povinná o tom

sťažovateľku upovedomiť a vzhľadom na rozsah vykonaných úkonov mala zmluvne dohodnutú odmenu primerane znížiť. Okresný súd dospel k záveru, že žalobkyňa nevykonala úkony v rozsahu určenom zmluvou o právnej pomoci, a teda z jej strany nedošlo k splneniu predmetu zmluvy, preto jej nemôže patriť zmluvná odmena, ale tarifná odmena určená podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vo výške 1/13 výpočtového základu za rok 2015 podľa počtu úkonov právnej služby.

5. Na základe odvolania AK MS s. r. o. krajský súd rozsudkom č. k. 4Cob/169/2020-606 z 5. mája 2022 zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 24Cb/308/2015-406 z 22. júna 2020 tak, že sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 48 000 eur s príslušenstvom (výrok II), sumu 1 440 eur s príslušenstvom (výrok III) a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur (výrok IV); žalobkyňi zároveň priznal proti sťažovateľke náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení uvedeného rozhodnutia sa krajský súd stotožnil s názorom okresného súdu, že zmluva o poskytovaní právnych služieb má z hľadiska platnej zákonnej typológie záväznú všeobecnú povahu zmluvy mandátnej, preto pre záver o tom, či žalobkyňi vznikol nárok na odmenu v zmluvne dojednanej výške, bolo potrebné okrem iného ustáliť, či z jej strany došlo k splneniu predmetu zmluvy, keďže sťažovateľka tvrdila, že nedošlo k vysporiadaniu právnych vzťahov k dotknutým nehnuteľnostiam podľa jej požiadavky a spôsobom dohodnutým v zmluve; došlo iba k zosúladeniu skutkového a právneho stavu zápisom vecného bremena, ktoré vzniklo zo zákona, do katastra nehnuteľností. Podľa názoru krajského súdu okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, preto na pojednávaní konanom 5. mája 2022 dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakoval sám. Zistil, že aj keď okresný súd vychádzal z právneho názoru vysloveného v zrušujúcom rozhodnutí krajského súdu, argumentáciu sporových strán vo vzťahu k nároku na zaplatenie 48 000 eur dostatočne neskúmal z hľadiska jej dôvodnosti. Krajský súd na rozdiel od okresného súdu dospel k záveru, že žalobkyňi vznikol nárok na zaplatenie žalovanej sumy, keďže preukázala dôvodnosť a oprávnenosť žalobou uplatneného nároku a, naopak, argumentácia sťažovateľky sa preukázala ako nedôvodná a nepreukázaná. Zo skutočností tvrdených sporovými stranami, ako i z predložených dôkazov totiž vyplynulo, že zápisu vecného bremena do katastra nehnuteľností predchádzala činnosť žalobkyne, v rámci ktorej si okrem iného musela naštudovať technické dokumenty, ktoré jej sťažovateľka predkladala priebežne, resp. ktoré si zabezpečovala sama z príslušných archívov, na čo využila svoje vedomosti, skúsenosti, ako aj možnosti dané jej právnym poriadkom, a to v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). Z prehľadu právnej a inej činnosti žalobkyne, ktorý tvorí prílohu jej podania z 10. februára 2020, zároveň vyplynulo, že žalobkyňa zistila potrebu opravy chyby zápisu grafického znázornenia stavby vo vlastníctve sťažovateľky v katastrálnom operáte, na ktorú zabezpečila geodetickú činnosť, vypracovala návrh na opravu chyby v katastrálnom operáte a následne aj návrh na zápis práva k nehnuteľnosti záznamom/žiadosť o zmenu údajov v katastri, ktoré po podpise štatutárnym orgánom sťažovateľky zaslala príslušnému orgánu verejnej správy. Sťažovateľka žiadnym spôsobom nereklamovala právne služby poskytnuté žalobkyňou, nežiadala zníženie dohodnutej zmluvnej odmeny ani preddavku v zmysle zmluvy. Sťažovateľka nepreukázala, že by pred uzatvorením zmluvy predložila

žalobkyni potrebnú dokumentáciu, na základe ktorej by bolo možné usporiadať právne vzťahy k dotknutým nehnuteľnostiam len „jednoduchým právnym úkonom“, za ktorý sťažovateľka považovala podanie návrhu na zápis práva k nehnuteľnosti žalobkyňou na katastri. Napokon aj existencia prebiehajúceho súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7C/248/2014 nasvedčovala tomu, že môže ísť o časovo a právne zložitú vec. Krajský súd nezistil, že by žalobkyňa pri poskytovaní právnych služieb sťažovateľke nepostupovala s odbornou starostlivosťou. Preukázané bolo, že zo strany žalobkyne došlo k úplnému vybaveniu danej veci, čo vylučuje aj aplikáciu § 6 vyhlášky na daný prípad. Podľa názoru krajského súdu dohodnutú odmenu nemožno považovať za neprimeranú, resp. v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku či dobrými mravmi. Z hľadiska obsahu a výkladu krajský súd nepovažoval dojednanie výšky odmeny v čl. 3 bod 1 zmluvy ani za neurčité, nejasné či nezrozumiteľné. V tejto súvislosti uviedol, že klient má možnosť zvoliť si advokáta podľa vlastného výberu, pričom konkurencia na trhu poskytovania právnych služieb je vzhľadom na počet advokátskych kancelárií pomerne intenzívna. Je v záujme klienta, aby pri voľbe právneho zástupcu prihliadol nielen na špecializáciu, ktorú právny zástupca deklaruje, ale aj na prístup advokáta, resp. koncipienta ku klientovi, na rýchlosť, akou je advokát schopný reagovať na požiadavky klienta a pod. S poukazom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 46/2013) krajský súd dodal, že odvolací súd nie je viazaný právnym názorom vysloveným vo svojom skoršom rozhodnutí, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie (body 74 až 95 rozsudku krajského súdu).

6. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, tvrdiac, že je nedostatočne odôvodnený, nesprávny, vydaný v rozpore s procesnými ustanoveniami, keďže sa krajský súd odklonil od svojho vlastného právneho názoru vyjadreného v zrušujúcom uznesení č. k. 4Cob/88/2018-208 z 20. júna 2019.

7. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Obdo/63/2023 zo 16. decembra 2024 (doručným sťažovateľke 23. januára 2025) dovolanie odmietol ako neprípustné [§ 447 písm. f) CSP]. S poukazom na právnu úpravu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že vo veci bolo potrebné ustáliť, či je odvolací súd povinný v prípade rozhodovania v tej istej veci pri rovnakej skutkovej a právnej situácii a rovnakom zložení senátu riadiť sa svojím skorším právnym názorom už vysloveným v súdnom rozhodnutí, a to aj v prípade, keď pri opätovnom prejednaní odvolania (po novom rozhodnutí súdu prvej inštancie) sa v „novom“ odvolacom konaní javí potreba rozhodnúť na základe iných právnych argumentov a iného vyhodnotenia rovnakého skutkového a právneho stavu, na základe iného posúdenia zisteného skutkového stavu, iného výkladu právnych noriem alebo je odvolací súd povinný aplikovať na rovnaký skutkový a právny stav veci relevantnú právnu úpravu tak, aby jeho rozhodnutie bolo zákonné a spravodlivé, aj keď skoršie právne názory ním vyslovené v jeho skoršom rozhodnutí tento nový záver popierajú, resp. sú s ním v rozpore. Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť je ústavne neudržateľná (III. ÚS 328/05, I. ÚS 564/2012). Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd uviedol, že ak si odvolací súd pri prejednávaní (v poradí druhého) odvolania uvedomil, že by nebolo legitímne a ústavne akceptovateľné, aby zotrval na právnom názore, o ktorého nesprávnosti sa pri následnom prejednaní veci presvedčil, a skutkové a právne osobitosti prípadu posúdil inak, mohol pri dôkladnom a presvedčivom odôvodnení odklonu a za dodržania zákonných podmienok

uvedených v čl. 2 ods. 3 CSP, § 382 a ďalších ustanoveniach Civilného sporového poriadku rozhodnutie napadnuté odvolaním zmeniť. Najvyšší súd preskúmaním napadnutého rozsudku krajského súdu zistil, že uvedené rozhodnutie zodpovedá právu sťažovateľky na spravodlivý súdny proces, keďže je dostatočne odôvodnené. Z uvedeného rozhodnutia sú aj pre najvyšší súd zrejmé a zrozumiteľné dôvody, pre ktoré krajský súd považoval nárok žalobkyne za dôvodný. Závery krajského súdu premietnuté do odôvodnenia rozhodnutia vychádzajú z riadne zisteného skutkového stavu, ktorý najvyšší súd nie je oprávnený prehodnocovať, čo platí aj pre vykonávanie dôkazov a ich hodnotenie krajským súdom, v ktorého procesnom postupe najvyšší súd nezistil žiadne vady zakladajúce prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Čo sa týka uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP, najvyšší súd konštatoval, že obsah dovolania nezodpovedá kritériám uvedeným v § 432 ods. 1 a 2 CSP. V tejto súvislosti poukázal na to, že aj podľa judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 424/2021), pokiaľ dovolateľ nenamieta riešenie právnej otázky a nevymedzil právnú otázku, nie je daný priestor dovolaciemu súdu v posudzovaní všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd (body 55 až 74 uznesenia najvyššieho súdu).

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] trvá na tom, že nedošlo k vysporiadaniu právnych vzťahov k dotknutým nehnuteľnostiam podľa jej požiadavky a spôsobom dohodnutým v zmluve o poskytovaní právnych služieb a že žalobkyňa nepreukázala žiadne náročné práce, ktoré by mali právny charakter a ktoré by mohli byť považované za úkony právnej služby v zmysle vyhlášky.

9. Sťažovateľka opakovane namieta, že krajský súd v napadnutom rozsudku po skutkovej aj právnej stránke rozhodol v príkrom rozpore so svojím predchádzajúcim zrušujúcim uznesením č. k. 4Cob/88/2018-208 z 20. júna 2019, pričom tento odklon nijakým spôsobom neodôvodnil a neobjasnil. Podľa názoru sťažovateľky išlo o arbitrárne uplatňovanie práva zo strany krajského súdu, ktoré výrazným spôsobom porušilo princíp právnej istoty a v neposlednom rade aj právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces. V súlade s ústavným princípom právnej istoty, ktorého obsahom je aj predvídateľnosť a záväznosť súdnych rozhodnutí, by mal byť právny názor krajského súdu vyslovený v jeho zrušujúcom uznesení záväzný aj pre samotný krajský súd a pre jeho vlastné ďalšie rozhodovanie v tej istej veci za nezmeneného skutkového stavu. Sťažovateľka vyjadruje nespokojnosť s tým, že krajský súd prihliadol na prednesené tvrdenia žalobkyne týkajúce sa konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7C/248/2014 a túto argumentáciu prevzal ako súčasť odôvodnenia napadnutého rozsudku.

10. Najvyššiemu súdu sťažovateľka vytýka, že napriek podanému dovolaniu vo veci nezjednal žiadnu nápravu, ale prehľbil stav zmätočnosti, keď na jednej strane uviedol, že nezistil, že by krajský súd porušil právo sťažovateľky na spravodlivý proces, nakoľko napadnutý rozsudok považoval za dostatočne odôvodnený a argumentačne podložený, vrátane odklonu od jeho predchádzajúceho právneho názoru, a na druhej strane tento odklon nepovažoval za nepatričný,

predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd postupoval formálne, formalisticky a priam alibisticky, keď z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že si síce bol vedomý nesprávnosti postupu krajského súdu, avšak tento stav sa rozhodol svojím rozhodnutím konvalidovať a potvrdiť v rozpore s právom sťažovateľky na spravodlivý súdny proces, ako aj s princípmi rovnosti zbraní, právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

11. Vo vzťahu k obom súdom sťažovateľka tvrdí, že porušenie advokátskej etiky a poučovacej povinnosti žalobkyne v neprospech sťažovateľky úplne opomenuli a túto oblasť vôbec nevzali do úvahy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cob/169/2020 a jeho rozsudkom č. k. 4Cob/169/2020-606 z 5. mája 2022 (bod 5) a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1Obdo/63/2023 a jeho uznesením sp. zn. 1Obdo/63/2023 zo 16. decembra 2024 (bod 7), ktoré sťažovateľka považuje za nezákonné a arbitrárne (body 8 až 11).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu:

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 170/2022, III. ÚS 678/2021, I. ÚS 695/2022).

14. Konaním a rozhodovaním všeobecných súdov je teda ústavný súd oprávnený zaoberať sa len vtedy, ak sa ústavnou sťažnosťou namieta porušenie takých základných práv alebo slobôd, ktorým nebola z ich strany poskytnutá účinná ochrana. Účinnú ochranu základných práv a slobôd (okrem iného) predstavuje opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, ktorých porušenie namieta a ktorý jej

umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 36/96).

15. Postup krajského súdu v odvolacom konaní bol zavŕšený vydaním napadnutého rozsudku, proti ktorému sťažovateľka podala mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd ako súd funkčne príslušný. Aj keď najvyšší súd dovolanie odmietol, náležite preskúmal existenciu dovolacích dôvodov formulovaných sťažovateľkou, ňou vznesenými námietkami sa vecne zaoberal a podal k nim aj patričné vysvetlenie.

16. Právomoc najvyššieho súdu na preskúmanie rozsudku krajského súdu v tejto časti vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a uznesením najvyššieho súdu:

17. Advokácia pomáha uplatňovať ústavné právo fyzických osôb na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb (ďalej len „klient“) v súlade s ústavou, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s inými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Výkon advokácie je zastupovanie klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajoba v trestnom konaní, poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov a ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci, ak sa vykonáva sústavne a za odmenu (§ 1 ods. 1 a 2 zákona o advokácii“). Advokát poskytuje právne služby za odmenu a má právo požadovať za ne primeraný preddavok (§ 24 ods. 1 zákona o advokácii). Podrobnosti o výške odmeny advokátov a spôsobe jej určenia, o podmienkach na poskytnutie právnych služieb v mimosúdnom konaní za zníženú odmenu alebo bezplatne, o podmienkach na určenie náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 83 zákona o advokácii), t. j. vyhláška. Vyhláška pri určení odmeny advokáta preferuje zmluvnú odmenu (dohoda medzi advokátom a jeho klientom); v prípade, že k dohode nedôjde, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia vyhlášky o tarifnej odmene (m. m. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžf 51/2010 z zo 16. marca 2011). Odmena advokáta je teda vecou dohody medzi ním a klientom. Jediným obmedzením výšky zmluvnej odmeny je jej súlad s dobrými mravmi. Klient sa môže dohodnúť s advokátom na hodinovej odmene, odmene za úkon, paušálnej odmene, pevne stanovenej odmene alebo odmene za úspešné ukončenie prípadu. Ak sa s advokátom na odmene nevie dohodnúť, platí tarifná odmena stanovená vyhláškou (pozri aj *Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol.* Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2024. s. 16 až 21.).

18. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázku posúdenia prípustnosti dovolania vníma primárne

ako otázku interpretácie (obyčajného) zákona, pričom v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa, samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

19. Zákonným limitom na posudzovanie obsahu podaného dovolania je § 440 CSP, podľa ktorého dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi. Tento postup súvisí s dôsledným zachovávaním dispozičného princípu a princípu právnej istoty, ako aj procesnej zodpovednosti strán za ochranu ich práv. Odstraňovanie nedostatkov rozhodnutia a konania jemu predchádzajúceho prostredníctvom opravných prostriedkov je v dispozícii strán konania (*Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck. 2022. s. 1616 – 1620.*).

20. Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd môže skúmať dovolacie dôvody len v rozsahu, v akom boli vymedzené, je teda viazaný tým, čo dovolateľ považuje za nesprávne (II. ÚS 277/2021). Ústavný súd pri preskúvaní rozhodnutí dovolacieho súdu z pohľadu posudzovania obsahu dovolania vyslovil, že úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho je pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 115/2020, IV. ÚS 15/2021, IV. ÚS 253/2024), ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany (III. ÚS 278/2022). Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc (III. ÚS 580/2021, III. ÚS 198/2022). Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky. Proti nadmernému formalizmu pri posudzovaní procesných úkonov účastníkov civilného konania sa ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti vymedzuje (II. ÚS 135/04, III. ÚS 564/2021). V tejto myšlienkovvej línii konštatuje, že procesný predpis (Civilný sporový poriadok) nevyžaduje, aby dovolací dôvod bol označený aj konkrétnym číslom paragrafu (§ 420, resp. § 421). Naopak, z § 431 ods. 2 a § 432 ods. 2 CSP vyplýva spôsob, akým je potrebné konkrétny dovolací dôvod vymedziť.

21. Vychádzajúc z uvedeného, osobitne z dôvodov ústavnej sťažnosti (bod 9 odôvodnenia tohto uznesenia, ktorými je viazaný (§ 45 zákona o ústavnom súde), ústavný súd zameral svoju pozornosť na to, či najvyšší súd pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody, pre ktoré ho odmietol ako neprípustné, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom sťažovateľky ako strany sporu na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia, ktoré sú sťažovateľke známe z jeho rozhodovacej činnosti (I. ÚS 325/06, III. ÚS 1/07, III. ÚS 183/2013, III. ÚS 78/2015, I. ÚS 256/2021, IV. ÚS 31/2021 a iné).

22. Po preskúvaní odôvodnenia napadnutého uznesenia v kontexte obsahu dovolania podaného sťažovateľkou ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd pri svojom rozhodovaní o dovolaní podľa § 420 písm. f) CSP správne vychádzal z toho, že rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu nemožno posudzovať izolovane, ale spoločne, teda že tvoria jeden celok. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd primeraným spôsobom aplikoval na vec vzťahujúce sa procesné normy

týkajúce sa dovolania a náležite odôvodnil napadnuté uznesenie, pričom jasne uviedol, že odvolací súd nie je viazaný právnym názorom vysloveným vo vlastnom predchádzajúcom uznesení, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, a svoj skorší právny názor môže zmeniť, musí však pritom dodržať zákonné podmienky uvedené v čl. 2 ods. 3 CSP, § 382 a ďalších ustanoveniach Civilného sporového poriadku. Uvedený záver najvyššieho súdu vychádza z relevantnej judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 328/2005, I. ÚS 564/2012, III. ÚS 46/2013, III. ÚS 6/2023), na ktorú odkázal v odôvodnení napadnutého uznesenia. Naďalej teda platí, že aj keď zmena skoršieho právneho názoru odvolacieho súdu je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom.

23. Za ústavne konformný a udržateľný ústavný súd považuje aj záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky podľa § 421 CSP, v ktorom nevymedzila konkrétny dovolací dôvod uvedením konkrétnej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, čo sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ani nepoprela.

24. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v Civilnom sporovom poriadku (§ 438 a nasl.).

25. Nespokojnosť s tým, že krajský súd prihliadol na prednesené tvrdenia žalobkyne týkajúce sa konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 7C/248/2014 a túto argumentáciu prevzal ako súčasť odôvodnenia napadnutého rozsudku, mohla sťažovateľka uplatniť formou relevantnej dovolacej námietky, čo však neurobila. V tejto súvislosti však ústavný súd dáva do pozornosti, že skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti... sa nedokazujú (§ 186 ods. 1 CSP).

26. Námietku o porušení advokátskej etiky a poučovacej povinnosti žalobkyne v neprospech sťažovateľky mohla sťažovateľka uplatniť pred Slovenskou advokátskou komorou – nezávislou samosprávnou stavovskou organizáciou, ktorá vykonáva dozor nad výkonom advokátskeho povolania, čo taktiež neurobila.

27. Základné právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania (strany sporu) zásadne nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania (strana sporu) uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (m. m. IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

28. Rovnosť účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy) súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci konania (osobitne strany civilného sporového konania) majú

rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka (strany sporu), nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov (sporových strán) sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (m. m. PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02, II. ÚS 135/05, IV. ÚS 126/09). Táto ústavná zásada zaručuje len procedurálnu rovnosť v určitom konaní, nie „rovnosť“ v zmysle rovnakého či dokonca želaného výsledku pre každého účastníka takéhoto konania. Aplikácia princípu rovnosti zbraní v postupe konajúceho súdu má zaručiť rozumný stav rovnováhy, v ktorom protistrana môže reagovať na relevantné argumenty druhého účastníka konania, z čoho vyplýva, že je na uvážení konajúceho súdu, či bude predstreté argumenty považovať za podstatné, a ako také ich predloží ku konfrontácii druhej strane. Konajúci súd totiž popri rovnosti účastníkov konania (sporových strán) musí zaručiť aj plynulosť a rýchlosť konania, čo predpokladá selekciu len podstatných argumentov, ktoré bude súd predkladať na vyjadrenie protistrane (III. ÚS 402/08, ZNaU 25/09). Z uvedeného vyplýva, že zásada rovnosti účastníkov konania nie je absolútna. Procesnú rovnosť nemožno vykladať tak, že by zákonodarca nemohol stanoviť rozdielny rozsah procesných práv a povinností v rôznych druhoch konania, musí však rešpektovať rovnaký rozsah procesných práv a povinností v konaniach so zhodným predmetom konania.

29. Keďže ústavný súd v prejednávanej veci nevhliadol žiadny protiústavný exces ani zásah do práva na súdnu ochranu, práva na rovnosť účastníkov v konaní, resp. práva na spravodlivé súdne konanie najvyšším súdom, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu